

G. WILLOW WILSON

ALIF NEVĂZUTUL

Traducere din limba engleză și note
de Andra Matzal și Cosmin Postolache

youngart

Capitolul zero

Persia *Cândva demult*

Năluca își făcea mereu apariția la ceasul dintre asfințit și lăsarea întunericului.

Când lumina amiezii începea să pălească, aruncând umbre cenușii și violete peste grajdul de la baza turnului în care lucra, Reza cădea pradă valurilor cutremurătoare de neliniște și nerăbdare. În fiecare zi, odată cu înserarea, amintirea îl purta nesmintit în urmă cu șaiszeci de ani, în brațele doicii sale. „La ceasul amurgului, djinnii¹ încep să freamăte“, îi spusese ea. Era turcoaică și nu se pomenea să arunce vreodată pe fereastră apa în care-l scâldea fără să ceară iertare semințiilor nevăzute care trăiau sub pământ. Dacă uita să le avertizeze, creaturile furioase i-ar fi putut blestema odrasla, abătând asupra ei orbirea sau vreo boală de piele.

În tinerețe, pe când era student și nu pătrunsese încă tainele înțelepciunii, Reza îi nesocotea temerile luându-le drept superstiții.

Acum era un bătrânel știrb. Pe măsură ce soarele își întetea văpaia, scâldând domul de la palatul șahului aflat de cealaltă parte a curții, o groază binecunoscută începu

¹ În mitologia arabă și musulmană, djinnul e un spirit de rang inferior față de îngeri, care se înfățișează oamenilor luând forme umane sau animale. Djinnii, oamenii și îngerii sunt cele trei creații ale lui Dumnezeu înzestrate cu puterea cunoașterii. De asemenea, djinnii pot fi buni sau răi.

să-i frământaie măruntaiele. Ucenicul lui zăbovea în dosul atelierului, adunând rămășițele de la prânzul maestrului. Reza simțea privirea disprețuitoare cu care tânărul plin de coșuri îl ațintea din spate, în vreme ce el privea de la fereastră rostogolirea soarelui muribund.

— Adu-mi manuscrisul, spuse Reza, fără să se întoarcă. Pregătește-mi călimara și pana de scris. Să fie totul gata.

— Da, stăpâne, spuse tânărul posac.

Era cel de-al treilea fiu al unui nobil de mâna a doua, fără nicio înclinație spirituală sau cărturărească. O dată – o singură dată –, Reza îi permisesese băiatului să rămână atunci când primi vizita nălucii, în speranța că ucenicul o va vedea, va înțelege și-i va spune lui Reza că nu înnebunise. Dar n-a fost să fie. Când năluca sosi, coagulându-se înăuntrul cercului de invocație pe care Reza îl desenase cu cretă și cenușă în mijlocul atelierului, băiatul nu păru să bage de seamă. Pe măsură ce umbra din cerc se dezvăluia, luând forma unei caricaturi umane căruia îi creșteau brațe și picioare, tânărul continua să-și fixeze maestrul cu privirea în care se citea o enervare stearpă. Când Reza se adresă nălucirii, băiatul izbucni într-un râs ascuțit, a batjocură și neîncredere.

— De ce? întrebă Reza, cu disperare, năluca. De ce nu-l lași să te vadă?

Drept răspuns, nălucirii îi crescură dinți, rânduri-rânduri de dinți încălecați într-un rânjet scârbos.

Alege să nu vadă, spuse.

Reza se îngrijoră, gândindu-se că băiatul îi va povesti tatălui despre activitățile clandestine ale maestrului, care-i va alerta apoi pe funcționarii ortodocși ai palatului, care-l vor întemnița pentru vrăjitorie. Dar ucenicul tăcu chitic și reveni zi de zi la lecții. Doar din letargia cu care-și îndeplinea sarcinile și din sfidarea care se simțea în glasul

său Reza își dădu seama că băiatul își pierduse orice urmă de respect pentru el.

— S-a uscat cerneala pe paginile pe care le-am scris ieri, spuse Reza când ucenicul reveni cu penele și călimara. Sunt gata să fie puse la păstrare. Ai mai amestecat niște firnis?

Băiatul ridică ochii spre el, pălind.

— Nu pot, spuse el și toată ursuzenia i se scurse dintr-o dată din voce. Vă rog! E prea urât. Nu vreau să...

— Prea bine, răspunse Reza oftând. O voi face chiar eu. Poți pleca.

Băiatul țâșni pe ușă.

Reza se așeză la masă, și-și trase în față un bol mare de piatră. Treaba avea să-l țină ocupat până la căderea serii. Turnă în bol un pic din sacâzul care bolborosise încă de dimineață în spuza cărbunilor. Adăugă câteva picături de ulei din semințe de negrilică și amestecă până să apuce să se-ntărească. Când fu mulțumit de consistența mixturii, ridică cu grijă tifonul care acoperea o oală de metal, așezată discret la celălalt capăt al mesei.

Încăperea fu năpădită de un miros înțepător, neliniștitor, visceral feminin. Reza se gândi la soția lui, înfloritoare și plină de viață, rotunjită de copilul care murise odată cu ea. Mirosul impregnase deja așternuturile de pe pat, până ca Reza să poruncească servitorilor să ia trupul și să-l ardă. Pentru o clipă, se simți pierdut. Încercând să rămână nepăsător, separă cele trebuincioase din amestecul vâscos, și apucându-le cu un clește, le azvârli neceremonios în bolul de firnis. Numără pe degete câteva minute, după care aruncă din nou o privire-nspire bol. Firnisul se limpezise devenind strălucitor ca mierea.

Reza aranjă paginile pe care le transcrisese în timpul ultimei vizite pe care i-o făcuse nălucirea. Scrisese

în arabă, nu în persană, sperând că astfel, de va încăpea pe mâinile neștiutorilor și neinițiaților, munca lui nu va fi folosită greșit. Manuscrisul era, așadar, o dublă traducere: prima în persană, din limba fără de glas pe care-o vorbea năluca și pe care urechile lui Reza o primeau ca pe ecurile înnoptate ale copilăriei sale, atunci când pașii îl purtau, temător, pe drumul însingurat dintre veghe și vis până când adormea. Apoi din persană în arabă, limba în care Reza studiase, pe atât de matematică și de riguroasă, pe cât era de difuză limba arătării.

Rezultatul era uluitor. Poveștile erau, într-adevăr, acolo, redată după puțința lui Reza, însă ceva din ele se pierduse. Atunci când năluca vorbea, Reza aluneca într-un soi de transă, privind formele stranii care se amplificau o dată, și încă o dată, până când ajungeau să semene munților, țărnelor și dantelăriei lăsate pe ferestre de frigul înghețat. În acele momente, simțea că-și împlinise dorința și că stăpânea întreaga cunoaștere. Dar de cum erau așternute pe hârtie, poveștile începeau să se transforme. De parcă pesonajele însele – prințesa, doica, regele-pasăre și toți ceilalți – se vicleniseră dintr-odată și se furișaseră în timp ce Reza încerca să-i înfățișeze la proporții umane.

Reza înmuie pensula din păr de cal în bolul de piatră și începu să smălțuiască noile pagini. Uleiul de negrilică împiedica hârtia să se șifoneze. Celălalt ingredient, pe care ucenicul lui îl obținuse după atâta șovăială, făcea ca manuscrisul să-i supraviețuiască lui Reza timp îndelungat, salvându-l de la pieire. Dacă nu putea el să dezlege adevăratul înțeles din vorbele nălucii, atunci cu siguranță într-o bună zi altcineva avea să încerce.

Reza era așa de absorbit de munca lui încât nici nu băgă de seamă când soarele alunecă peste domul palatului, pierzându-se în zare, dincolo de vârfurile pleșuve ale

munților Zargos. Un vânticel răcoros pătrunse în încăperea și-l avertiză de sosirea amurgului. Lui Reza îi bubuia inima în piept. Înainte ca frica să-l cuprindă de-a binelea, așeză cu grijă paginile smălțuite la uscat. Pe raftul de lângă el se aflau suratele lor, puse una peste alta într-un teanc gros, așteptând ca povestea să-și găsească sfârșitul. Imediat ce va termina, Reza va coase paginile cu ață de mătase și le va încinge în coperte de pânză.

Și-apoi ce?

Vocea răsună, ca de fiecare dată, din străfundul propriei minți. Reza își îndreptă spatele, până-i trosniră încheieturile. Își reglă respirația.

— Apoi voi începe să le studiez, spuse el calm. Voi citi fiecare poveste o dată, și încă o dată, până când le voi învăța pe dinafară și puterea lor îmi va fi limpede.

Năluca păru să se amuze. Își făcuse apariția pe nesimțite și se așeză tăcută în interiorul cercului de cretă și cenușă din mijlocul încăperii, privindu-l pe Reza cu ochii ei galbeni. Reza își înăbuși un tremur. Vederea nălucii încă îl mai umplea cu senzații contradictorii de groază și triumf. Când o invocase prima oară, Reza nu crezuse cu adevărat că o entitate atât de puternică ar putea fi ținută în frâu prin câteva cuvinte bine alese, însemnate pe podea, cuvinte pe care slujnica lui analfabetă le-ar fi putut mătura oricând. Țasta era un testament, spera el, al învățaturii profunde pe care o stăpânea. Reza reușise să înlănțuie năluca, și până la isprăvirea poveștilor, avea să revină zi de zi.

Voi studia, spune el. Năluca avea o voce sfidătoare. Dar ce speră să găsească? Alf Yeom e dincolo de înțelegerea lui.

Reza își târa roba prin încăperea, mergând cu umerii drepecți, într-o încercare de a-și păstra alura demnă.

— Așa zici tu, dar rasa ta nu-i tocmai cunoscută pentru onestitate.

Măcar noi suntem onești cu noi înșine și nu râvnim la ce nu ne aparține. Omul a fost izgonit din Grădină fiindcă a mâncat un singur fruct, iar tu acum ai de gând să smulgi din rădăcini tot copacul, fără ca îngerii să bage de seamă. Ești un bătrân smintit, căruia Înșelătorul îi varsă șoapte în ureche.

— Sunt un bătrân smintit, spuse Reza, așezându-se greoi la masa de lucru. Dar acum e prea târziu să mă mai schimb. Singura cale e să merg înainte. Dă-mi dară voie să-mi duc munca la bun sfârșit și-apoi te voi elibera.

Năluca urlă plină de jale și se izbi de marginea cercului. Fu imediat aruncată pe spate, lovită de-o barieră pe care Reza, cel care-o crease, n-o putea vedea.

Ce vrei? se smiorcăi năluca. De ce mă forțezi să-ți spun ceva ce nu trebuie? Astea nu-s poveștile tale. Sunt ale noastre.

— Sunt ale voastre, dar voi nu le puteți pătrunde sensul, răbufni Reza. Doar lui Adam i-a fost hărăzită ade-vărata rațiune și doar *banu adam*¹ are puterea să spună lucrurilor pe nume. Ceea ce tu numești regele-pasăre și căprioară și cerb – astea-s doar simboluri pentru un mesaj ascuns, la fel cum poetul poate scrie un *ghazal*² despre un leu fără dinți pentru a critica un rege slab. În poveștile tale stă ascuns secretul puterii celor nevăzute.

¹ Literal, în arabă, „copiii lui Adam“. Cum Adam este socotit, în religiile abrahamice, drept primul om, „banu adam“ înseamnă umanitatea. Termenii „bani adam“ (fiul lui adam) sau „bint adam“ (fiica lui adam) sunt folosiți uneori pentru a denota „ființa umană“.

² Poem liric cu formă fixă, adesea însoțit de muzică, întâlnit în Orientul Mijlociu și în India.

Poveștile sunt propriul lor mesaj, spuse năluca, parcă suspinând. Acesta e secretul.

— Voi atribui un număr fiecărui element din fiecare poveste, spuse Reza, ignorând cu totul neliniștitoarea afirmație. Și astfel, voi crea un cod care să determine relațiile lor cantitative. Voi pune stăpânire pe ele.

Dintr-odată se opri. Prin fereastra deschisă se simți o adiere, iar mirosul de smalt pus la uscat alunecă spre el. Reza se gândi, încă o dată, la soția lui.

Ai pierdut ceva, spuse creatura șireată.

— Nu te privește.

Nicio poveste, niciun simbol și niciun secret de pe această lume nu poate trezi morții.

— Nu vreau să trezesc morții. Vreau doar să știu – vreau...

Năluca asculta. Ochii ei galbeni priveau fix, fără să clipească. Reza își aminti de leacurile din plante, de ventuze, de bețișoarele parfumate pentru purificarea aerului, de vorbele șoptite și răspicate ale moașelor care se agitau în jurul patului însângerat, acoperindu-și gura cu văluri, să nu le audă el când trecea pe lângă ușa camerei, fără niciun rost și disperat.

— Control, spuse el în cele din urmă.

Năluca se trase mai în spate, înfășurându-și non-ge-nunchii cu non-brațele, și-l privi.

Adu-ți pana și hârtia, spuse. Îți voi spune cea din urmă poveste. Aduce cu ea un avertisment.

— Ce fel de avertisment?

Auzindu-l vei deveni altcineva.

— Prostii.

Năluca zâmbi.

Adu-ți pana, repetă ea.